

(8.) s napomenama. Stoga zapravo ne čudi da model ISAD (G), što ga je svjetska arhivistička zajednica prihvatila 1993., nije u strukturi slijedio sjevernoameričke standarde opisa arhivskog gradiva. Međutim, s obzirom na precizno zadane norme kod svakog elementa opisa, jasnu i preglednu shemu priručnika, te detaljno normiranje odabira i prezentacije pristupnica jednog budućeg thesaurusa, on svakako ostaje vrijedan uzor.

Rajka Bućin

Tomislav Raukar, Hrvatsko srednjovjekovlje – prostor, ljudi ideje. "Školska knjiga" Zagreb i Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb 1997, I–XVII + 1–620.

Sinteza hrvatske povijesti srednjega vijeka akademika Tomislava Raukara, opis je i objašnjenje "složenosti i suprotnosti" hrvatskoga srednjovjekovlja. Knjiga je opremljena s 19 priloga u boji i 87 ostalih slikovnih priloga. Temelji se na 104 izvora (objavljena i neobjavljena) i veoma bogatoj literaturi. Popis kratica i opširni sažeci na engleskom i njemačkom jeziku čine knjigu pristupačnom velikom krugu čitatelja. Po mišljenju Ivana Kampuša, jednoga od ocjenjivača rukopisa/knjige "Hrvatsko srednjovjekovlje – prostor, ljudi i ideje", ova knjiga predstavlja najveći napredak hrvatske medievalistike u posljednjih pola stoljeća.

Knjiga je podijeljena u šest dijelova. U prvom ili uvodnom dijelu autor razrješuje dvojbe, neriješena pitanja i protuslovlja hrvatske srednjovjekovne povijesti, kad je riječ o pisanju njene sinteze. Uvodni dio obrađen je u tri potpoglavlja: razlog za sintezu, pristup hrvatskom srednjovjekovlju i promijenjeni obzor. U tim potpoglavljima autor je obradio više tema, od kojih ističemo sljedeće: cjelovitost povijesti, stari i novi postupci, dvije razine spoznaje, vrijeme srednjovjekovlja, humanizacija povijesnoga, pojam sigurnosti i pojam ugroženosti, srednjovjekovlje u suvremenosti. Iz poglavlja "Raznovrsnosti i spajanja" ističemo ovu tematiku: osnovica povijesti, od kneževine do kraljevstva, prema europskom obzorju, suton samostalnosti, stoljeća sazrijevanja, vrhunac srednjovjekovlja, od zastoja do ugroženosti, slom srednjovjekovne države, sinteza prostora. U poglavlju "Društvene i gospodarske razine" autor je obradio teme: srednjovjekovno društvo, narodnosno stvaranje, društvena područja, gospodarske djelatnosti, demografska gibanja, prostor Crkve, društvena zajednica, oblici društvenog okupljanja, moć posjedovanja i moć vladanja, sustav znakova, pojedinac i zajednica. Poglavlje "Utjecaji, komunikacije, središta" obuhvaća ovu tematiku: društva i komunikacije, rubna područja povijesti, kršćanstvo i pismenost, stvaralaštvo oblika, duhovnost srednjovjekovlja, nosioci veza, integrativna područja. Poglavlje "Doba sazrijevanja i doba zastoja" obrađuje te

matiku: gibanje srednjovjekovlja, strukture i promjene, uspon i zastoj stvaralaštva, političke ideje i pokušaj otpora. U poglavlju "Prema srednjovjekovlju" autor obrađuje teme: srednjovjekovno vrijeme i baština srednjovjekovlja.

Napominjemo da je unutar tematike akademik Raukar obradio bogatstvo tema kojima je dotaknuo sva bitna pitanja, sažeo ih i prikupio na jednom mjestu, a tiču se hrvatskoga srednjovjekovlja. Uistinu je to nov način iščitavanja toga dijela hrvatske povijesti, osvježene i poniranje u srednjovjekovnu stvarnost. Ako je istina da povijesna sinteza o jednom isječku hrvatske povijesti odražava razvoj povijesne znanosti, njezino sazrijevanje i potpuno širenje istraživačkih obzorja, kako to veli akademik Raukar, onda je zacijelo istina da je njegova knjiga sve to zajedno, no povrh toga i izričaj dubokog osobnog promišljanja, unutarnjeg suživljavanja, sažimanja i sinteze našeg srednjovjekovlja. Ono nam se, naime, odjednom prikazuje u novom svjetlu i svježini novih boja, pa nam postaje privlačno, drago, ljupko, ugodno i uistinu naše. I čini nam se, da je ta nit uistinu nit vodilja, koja je ujedno postala i temeljna značajka Raukarove knjige.

Knjiga se, naglasimo još jednom, temelji na izvorima, objavljenima i neobjavljenima, i to joj daje znanstvenu utemeljenost, opravdanost, akribiju i ozbiljnost.

Josip Barbarić

Rumjana Božilova, Povijest Hrvatske, Sofija 1998, str. 1–383.

Jedna od potvrda hrvatsko-bugarskog prijateljstva jest nedavno objavljena knjiga Rumjane Božilove "Povijest Hrvatske", na bugarskom jeziku i za bugarsku javnost. Knjizi prethodi predgovor Ivana Božilova, u kojemu on iznosi kratku povijest osamostaljenja Republike Hrvatske, spominje Domovinski rat i ratne posljedice na hrvatskom tlu, naglašava hrvatsko-bugarsku povijesnu povezanost (Strossmayer, braća Miladinov, Rački, S. Radić) i ističe zajedničke nam interese na području kulture i znanosti. Knjiga je podijeljena na sedam poglavlja: Hrvatska u ranom srednjem vijeku (naseljavanje, hrvatska državnost, hrvatsko kraljevstvo); Pod krunom mađarskih kraljeva (Arpadovići, različite dinastije, Turci); Austrijsko carstvo (nacionalna ideja, potraga za državnošću, autonomija); Austro-Ugarska (razvitak Hrvatske, otpor mađarizaciji); Monarhistička Jugoslavija (Hrvati u novoj državi, Vidovdanski ustav, diktatura); Nezavisna Država Hrvatska (međunarodni položaj Hrvatske, kriza NDH); Posljednja Jugoslavija (kraj iluzija, slobodna Hrvatska). Iz ovoga pregleda obuhvaćene tematike i obrađenih tema uočljivo je, da Rumjana Božilova prikazuje bugarskoj javnosti povijest Hrvatske u njezinim bitnim odrednicama i njezinoj prepoznatljivosti. Valja naglasiti još jednu značajku knjige. Hrvatska se po svom zemljopisnom položaju nalazi na raskrižju dvaju svjetova, onoga na istoku i